

Міністерство освіти і науки України
Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт із соціальної та
економічної інклюзії у 2023–2024 н.р.

ШИФР

«Переможна весна»

Тема : САЙТ УНІВЕРСИТЕТУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНКЛЮЗІЇ В
ОСВІТНІЙ ПРОСТІР АБІТУРІЄНТІВ З ІНВАЛІДНІСТЮ

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Виклики інклюзивної освіти в українському освітньому середовищі.....	5
1.1 Інклюзивне освітнє середовище як чинник соціалізації молодих людей з інвалідністю.....	5
1.2 Профорієнтація як складник залучення молодих людей з інвалідністю в освітній процес.....	10
1.3 Використання інформаційно-комунікаційних технологій для проведення профорієнтаційної роботи з абітурієнтами з інвалідністю.....	13
Розділ 2. Формально-смілова характеристика контенту для абітурієнтів з інвалідністю на сайтах закладів вищої освіти.....	20
Висновки.....	28
Список використаних джерел.....	30
Анотація.....	34

ВСТУП

Актуальність дослідження. Російсько-українська війна не лише підриває світову економіку, пошкоджує українську інфраструктуру, передовсім, ця війна створює гуманітарну кризу величезних масштабів. Втрата житла, життя, роботи, батьківщини, інвалідизація – це не повний перелік бід нашого народу. У вересні 2023 року в Мінсоцполітики повідомили, що за півтора року приріст людей з інвалідністю становить приблизно 300 тисяч. Загалом у нашій державі сьогодні нараховується більше 3 мільйонів людей з інвалідністю (<https://cutt.ly/pw2hqgOL>). Через продовження бойових дій, постійні обстріли території України країною-агресоркою можна спрогнозувати подальше кількісне зростання цієї категорії населення.

Серед людей з інвалідністю чітко окреслюються діти, підлітки, молоді люди, які потребують включення в освітній процес, здобуття освіти та опанування спеціальності. За браком життєвого досвіду, повною матеріальною та часом моральною залежністю від дорослих, їх однозначно включено до вразливої категорії населення, що потребує особливо пильного ставлення до цього питання різних закладів та державних інституцій.

Мета наукового дослідження полягає в формально-смісловій характеристиці інклюзивного контенту офіційних сайтів закладів вищої освіти, який спрямований на проведення профорієнтаційної роботи з абітурієнтами з інвалідністю в контексті включення їх в освітній простір.

Досягнення мети передбачає виконання таких **завдань**:

- 1) визначити зміст понять «інклюзія» та «інклюзивне освітнє середовище»;
- 2) окреслити особливість профорієнтаційної роботи як складника залучення молодих людей з інвалідністю в освітній процес;
- 3) описати сучасні ефективні інформаційно-комунікаційні технології профорієнтаційної роботи з абітурієнтами з інвалідністю;

4) схарактеризувати матеріали про інклюзію та інформаційно-комунікаційні інклюзивні інструменти на офіційних сайтах закладів вищої освіти США.

Об'єкт дослідження: офіційні сайти Браунського, Гарвардського, Корнельського, Єльського та Пенсильванського університетів США (станом на 2024 рік).

Предмет дослідження – контент офіційних сайтів закладів вищої освіти як інструмент інформаційно-комунікаційної технології залучення абітурієнтів з інвалідністю в освітнє середовище вищої школи.

Методи дослідження: у роботі використано поєднання наукових підходів та принципів, які дали змогу комплексно дослідити тенденції подання інклюзивного контенту як інструменту профорієнтаційної роботи закладами вищої освіти з абітурієнтами з інвалідністю. Здійснення формально-сміслової характеристики залучення абітурієнтів з інвалідністю в освітнє середовище вищої школи зумовлює використання різних методів наукового аналізу: загальнонаукових (аналіз, порівняння, індукція, дедукція) та спеціальних (опис з його універсальними прийомами спостереження, систематизації, інтерпретації фактів, компонентний аналіз та зіставний).

Наукова новизна роботи полягає у системному вивченні досвіду університетів Ліги Плюща, оприлюдненому на офіційних сайтах, про залучення абітурієнтів з інвалідністю в освітній інклюзивний простір.

Практичне значення роботи – отримані результати дослідження можуть бути використані при проведенні профорієнтаційної роботи закладами вищої освіти в Україні, при написанні рефератів, курсових робіт 061 «Журналістика», а також у практичній діяльності працівників, що займаються просуванням та підтримкою сайту вищого навчального закладу.

РОЗДІЛ 1

ВИКЛИКИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНСЬКОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

1.1. Інклюзивне освітнє середовище як чинник соціалізації молодих людей з інвалідністю

Сучасне українське суспільство все частіше стискається з поняттями «інклюзія» та «інвалідність» у різних сферах життя. Російсько-українська війна, жахливі травматичні події, які супроводжують наших людей на лінії зіткнення та в тилу засвідчують збільшення людей, які потребують підтримки та захисту через інвалідність. Сьогодні ще немає повного осмислення масштабів цього явища, як немає й усвідомлення поняття «інклюзія», серед більшості українського населення. Дослідниця Л. Міщик пропонує таке тлумачення цього терміна: інклюзія – «включення», процес, завдяки якому збільшується ступінь участі людей у соціальному житті, що передбачає різноманітні програми, які включають та приєднують людей з обмеженими можливостями у необмежений життєвий перебіг [19, с. 139]. Зауважимо, дослідниця використовує загальноприйнятий термін – «люди з обмеженими можливостями», який вважають не досить коректним, оскільки кожна людина має обмежені фізичні можливості, наприклад, не може підняти 500 кг. Як справедливо зауважує співзасновник ініціативи «Доступно.УА» Д. Щебетюк, краще називати – «люди з інвалідністю, чи особи з інвалідністю», «залежно від виду інвалідності, казати: «люди з ураженням опорно-рухового апарату», «з порушеннями зору чи слуху»» (<https://cutt.ly/Xw2dO63Z>). У роботі терміни «люди з інвалідністю» та «люди з обмеженими можливостями» для уникнення тавтології використовуємо як синоніми.

Використання терміна «інклюзія» в життєвих умовах зумовлює його поглиблення, тому для детальнішого дослідження ми пропонуємо визначити

поняття «соціальна інклюзія». Дослідниця В.Бойко стверджує, що даний термін виник ще в ХХ ст. наприкінці 80-х років і пояснює його як процес, що допомагає людям, які зазнають ризику бідності та соціального виключення, стати повноцінними членами суспільства [2]. «Інклюзія (або включення) є однією із чотирьох основних концепцій суспільного розвитку (відповідно й ухвалення рішень). Це не ідеал, а реальний суспільний системний та комплексний процес, що характеризується показниками мінімізації практик та наслідків виключення, сегрегації та невиправданої інтеграції людей з головною якістю – інклюзивність (англ. – inclusiveness): «включення багатьох різних типів людей і ставлення до них усіх справедливо і однаково» («the quality of including many different types of people and treating them all fairly and equally». Cambridge University Press, 2021). Тож інклюзія – це єдиний сучасний процес політик та різноманітних практик якісного розвитку та оздоровлення українського суспільства, стосується всіх і кожного, формується на різних рівнях людської взаємодії» [22, с. 108].

Одним з провідних напрямів державної політики є створення інклюзивного освітнього середовища. Визнання та повага до різноманітності вважаються важливим складником сталого соціокультурного розвитку. Завдяки цим питанням, які порушує суспільство, реформування освіти спрямовується на забезпечення рівних можливостей та доступу до освітніх ресурсів для всіх, незалежно від їхньої фізичної, соціальної, емоційної або когнітивної специфіки.

Таким чином виникає нове поняття «інклюзивна освіта» – це система навчання, яка забезпечує однакові можливості для всіх дітей, незалежно від їх фізичних, інтелектуальних чи інших особливих освітніх потреб [19, с.139]. І вища освіта не є винятком. Розвиток інклюзивної освіти в країні зумовлений забезпеченням можливістю отримання якісної вищої освіти всіма абітурієнтами, включаючи осіб з інвалідністю. Покращення цього аспекту життя допоможе не лише здобути освіту, а й включити ці верстви населення в соціальне життя, тобто сприяти соціалізації [19, с.128].

Аналізуючи матеріали дослідниці А.Мігалуш, погоджуємося з класифікацією напрямів здійснення інклюзивного навчання [18]:

1. Повна інтеграція – передбачає включення (залучення) абітурієнтів з інвалідністю до звичайних груп. За цим напрямом діти з інвалідністю отримують однакову освіту разом з іншими. При цьому установа забезпечує корекційний супровід згідно з потреби конкретної особи.

2. Комбінована інтеграція – передбачає допуск абітурієнтів з близьким до норми психофізичним здоров'ям до звичайних груп. При цьому необхідно забезпечити присутність асистента вчителя – дефектолога для надання необхідної допомоги и уваги.

3. Часткова інтеграція – абітурієнти, які не мають можливості отримати освіту за стандартною програмою, долучаються до процесу на обмежений час у встановлені періоди. При цьому їм надано можливість отримувати інформацію будь-яким іншим способом у позакласний час.

4. Тимчасова інтеграція – передбачає участь підлітків з інклюзією в певних заходах декілька разів на місяць, що допомагає включати їх в соціальне життя. При цьому вони мають окрему програму та запроваджені форми навчання згідно їх потреб.

Беремо сміливість стверджувати, що включення абітурієнтів у класичну освіту повинно проходити поступово з постійним розвитком та вдосконаленням інструментів як залучення, так і безпосередньо здійснення навчального процесу. При дистанційному навчанні ці процеси проходять легше. В умовах аудиторного навчання включення абітурієнтів з інвалідністю потребує зусиль.

Реалізація інструментів якісної інклюзивної освіти базується на таких аспектах, які сформувавши дослідники О. Гордей та Б. Пацай [5, с.435]:

- додаткове розширення можливостей освіти;
- урахування основних потреб учасників освітнього процесу;
- визначення спільних інтересів;

— запровадження декількох форм навчання і специфіки проведення заходів, які задовольняють потреби абітурієнтів з інклюзивними можливостями.

У цьому контексті особливо важливо розглядати інклюзивну освіту через призму абітурієнтів з інвалідністю, тобто тих, хто потребує спеціальної підтримки та адаптації в навчальному середовищі.

Необхідність вивчення та аналіз компетентності викладачів для надання послуг таким абітурієнтам є основою у визначенні проблематики інклюзивної освіти. Це надає вектори для розвитку та створення толерантного суспільства та безбар'єрного простору.

Незважаючи на те, що в Україні відбувається зміна траєкторії вступу до закладів вищої освіти, кількість абітурієнтів з інвалідністю все ще є незначною. На основі статистики, яку проводив Національний технічний Університет «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», визначили що: «...з 2,5 мільйонів студентів вітчизняних навчальних закладів I-IV рівнів акредитації – 8 тисяч складають люди з особливими потребами (інваліди)» (<https://kpi.ua/616-4>).

Виходячи з цього, можемо припустити можливі проблеми, які зупиняють абітурієнтів вступати в ЗВО [4]:

- страх непристосованості до середовища навчання;
- відсутність безперешкодного доступу до освіти;
- незабезпеченість додаткових форм навчання, які полегшують отримання інформації;
- відсутність компетентних викладачів, ознайомих з різними методиками викладання для людей з інклюзією;
- страх засудження та несприйняття суспільством.

Підсумуємо вищесказане, наголосивши на тому, що інклюзивна освіта в сучасній Україні стикається з численними викликами. Вони являються особливо актуальними для абітурієнтів з інвалідністю. Серед зазначених найбільш гострі – це стереотипи та упередження, які можуть впливати на

сприйняття та ставлення до таких студентів. Не менш важливий аспект також включає відсутність ресурсів та недостатня підготовка педагогічного персоналу, що ускладнюють навчання. Вже сьогодні, в умовах російсько-української війни та зростання кількості людей з інвалідністю, необхідно працювати із формуванням світоглядних позицій у суспільстві щодо толерантного ставлення, створення гуманних, зручних умов для кожного, хто потребує освіти, підтримки, соціалізації, становлення в соціумі. Натомість, порушуючи питання зовнішніх і внутрішніх впливів на втілення прав студентів з інвалідністю у вищій освіті, відзначимо про створення ефективних юридичних та моральних стандартів, культурних та національних традицій часто формує готовність (чи неготовність) суспільства до конструктивного спілкування в інклюзивному соціальному оточенні [1].

Дослідники Т. Лункіна, Ю. Сизоненко пропонують три етапи для ефективної соціалізації молоді з інвалідністю [16]:

1. Підготовчий – розгляд та упорядкування наявної практики інклюзивної освіти з теоретичним осмисленням.

2. Практичний – запуск та розвиток проєкту (наприклад, профорієнтаційні заходи для абітурієнтів з інклюзією), залагодження конфліктів.

3. Аналітичний – оцінка проведених заходів задля подальшого вдосконалення, реінтеграція.

Впровадження цих етапів визначить значущий крок у напрямку розвитку інклюзивної освіти у вищих навчальних закладах. Це відкриє потенціал для осіб з обмеженими можливостями та сприятиме створенню умов для формування нового сприйняття та рівня розвитку суспільства у сучасних умовах.

У цьому контексті ми розглядає профорієнтацію як один з етапів освітнього процесу, який потребує адаптації та покращення задля створення безбар'єрних умов для кожного.

1.2 Профорієнтація як складник залучення молодих людей з інвалідністю в освітній процес

Збільшення кількості професій, трансформація вже існуючих спеціальностей, відкриття нових та зникнення менш затребуваних – це не повний перелік викликів для закладів освіти. Проте, існує думка, що проблема вибору професії «стара як світ». Дослідник В.Сидоренко говорить про те, що вибір вдалого напрямку свого життя значно скорочує кількість фізичних та психічних проблем людини. Натомість підсилює загальний рівень задоволеності життям [25]. Професійний розвиток молодої особи є складним, динамічним, тривалим і багатогранним процесом. Метою освітніх закладів є допомога у встановленні бажань, інтересів, цілей, які поступово розкриваються за допомогою обраної спеціальності. Оскільки молодь є сучасною, впливовою, нестандартною, амбіційною, то мета ЗВО розкрити цей потенціал та покращити рівень розвитку суспільства. В цьому допомагає процес профорієнтації, що складається не з одного етапу та важливо зазначити – не є одноразовим.

У роботі А.Досенко, В.Пастушина, ми виокремили низку принципів, які формують ґрунт сучасної профорієнтаційної практики і потребують систематичного дотримання [8]:

— визначення та підтримка інтересів абітурієнта, спираючись на існуючий сучасний ринок праці для подальшої реалізації потенціалу;

— дієвий та практичний підхід до формування розуміння певної професії;

— доступність профорієнтаційних заходів, а також отримання усієї необхідної інформації щодо вибору напрямку для кожного, включаючи абітурієнтів з інклюзивними можливостями;

— систематичне запровадження профорієнтаційних заходів для абітурієнтів;

- безкоштовність проведення, що надає можливість кожному громадянину пізнавати сучасний ринок праці, обирати та планувати опанування професій згідно свого вибору;

- співпраця закладів вищої освіти зі школами для проведення профорієнтаційних заходів для цільової аудиторії – майбутніх потенційних студентів;

- систематичне проведення профорієнтаційних робіт з удосконаленням методики, згідно сучасних тенденцій;

- забезпечення однакової можливості отримувати інформацію про діяльність закладів вищої освіти для громадян України, включаючи людей з обмеженими можливостями.

Війна в Україні стала причиною для виникнення низки викликів, включаючи сферу вищої освіти. В багатьох регіонах зросла конкуренція серед ЗВО, що стало наслідком масштабної внутрішньої та зовнішньої міграції. Особливо проблемним питанням профорієнтації і навчання загалом стало в регіонах, де ведуться активні бойові дії, та у прифронтових містах. Це змусило шукати альтернативні методи здійснення профорієнтаційних заходів та навчання студентів. Достатньо великий відсоток вступників обирають закордонні установи для здобуття вищої освіти. Дана проблема потребує адаптивних нових методів для вступних кампаній, що будуть спиратися на підтримку абітурієнтів під час нестабільності [12]. В умовах ведення бойових дій в Україні, постійних обстрілів мирних населених пунктів, на жаль, можемо припустити про зростання кількості абітурієнтів з інвалідністю, які потребують особливих умов для отримання освіти.

Погодимось із дослідницею Г.Афузовою, що незалежно від підтримки цінностей інклюзивної освіти та позитивного ставлення до абітурієнтів з інвалідністю, на рівні навчання та викладання не вистачає необхідного досвіду, в тому числі знань, для створення якісного інклюзивного середовища [1]. Тому ми говоримо про важливість введення профорієнтаційних заходів, але не можемо забезпечити їх ефективність без необхідних знань та вмінь.

Враховуючи потреби аналізованої групи, необхідно розглядати професійну орієнтацію як важливий чинник створення кадрової та економічної політики в Україні. На думку Г. Черушевої та А. Синяков вона спрямована балансувати між реальними потребами країни та інтересами і можливостями суспільства в конкретних видах професійної діяльності. Зарубіжні країни мають низку загальних вимог до працівників:

- Швидке адаптування та пристосування до мінливих умов ринку праці.
- Готовність здобувати нові знання постійно впродовж усього життя.
- Вміння працювати в команді.
- Мобільність та гнучкість.
- Відповідальність за себе та свої дії.
- Наявність лідерських якостей.
- Креативність та наявність власної думки [27].

Дослідники також розглядають професійну орієнтованість, не як окрему систему, а в якості комплексного обґрунтованого підходу, який сприяє самовизначенню молоді на основі їх індивідуальних особистісних характеристик. Погоджуємося з встановленими ними основних завдань профорієнтаційної роботи у будь-якому закладі вищої освіти:

1. Організація якісного інформування абітурієнтів про навчальний заклад та напрями його діяльності в контексті професій.
2. Створення відповідних заходів з програмою та методиками заохочення до навчання.
3. Поширення інформації про роботу ЗВО для залучення абітурієнтів та підняття іміджу закладу на ринку освітніх послуг.
4. Співробітництво з партнерами не – організаціями та підприємствами або іншими навчальними установами не лише вітчизняними, але й закордонними. Це необхідно для обміну досвідом та інформативною складовою [27].

Для реалізації профорієнтаційної роботи можуть бути запроваджені такі форми робіт, як агітація у школах та коледжах; екскурсії по ЗВО; проведення дня відкритих дверей, ярмарок, майстер-класів, виставок; впровадження культурних і творчих заходів.

Профорієнтаційна робота поділяється на два важливих етапи:

— Довузиський період самовизначення на етапі завершення шкільної освіти. Робота з підлітками та випускниками.

— У процесі навчання у ЗВО, під час якого формуються базові навички, професійна готовність.

Під час кожного з етапів заклад вищої освіти повинен надати всебічну та змістовну інформацію щодо вступу, переваг навчання, особливості напрямів. В свою чергу це сформує самостійний та свідомий вибір абітурієнта щодо напрямку професійної діяльності і навчання відповідно [27].

Підбиваючи підсумки, хочемо наголосити на важливості проведення профорієнтаційних заходів, які би включали й абітурієнтів з інвалідністю. Це відіграє основну роль у формування свідомого суспільства, а також активізує особистісні фактори вибору професії. Визначення своїх інтересів та можливість монетизації їх у подальшому створює для людини певний фундамент, а для країни – успішну та стабільну кадрову систему.

1.3 Використання інформаційно-комунікаційних технологій для проведення профорієнтаційної роботи з абітурієнтами з інвалідністю

Український простір не є безбар'єрним, особливо у воєнні часи. Тому запорукою для пошуку інформації про університет спеціальності, напрями підготовки є сучасні інформаційно-комунікаційні технології, що дозволяє швидко знайти потрібну інформацію. Організувати якісне інформування абітурієнтів про навчальний заклад та напрями його діяльності в контексті професій сьогодні можна через сайти, соціальні медіа, рекламу тощо.

Відомо, що сайти є основним доступом до інформації в Інтернет-просторі. Це різноманітні джерела, які дають необхідні відомості з будь-якої шуканої теми.

Досліджуючи сайти, як невід'ємну структуру Інтернету, М. Гура розглядає поняття з погляду логічно завершеного відокремленого елемента. За словами дослідника, сайт, створений на основі систем гіперпосилань, розташовується на сервері (англ. host) та ідентифікується за унікальною адресою (англ. url). Завдяки присвоєній адресі будь-який користувач мережі може отримати доступ до сайтів, в основі яких лежать інтернет-сторінки, графічно організовані та доступні до перегляду в програмах комп'ютера – браузерах [6].

Поняття вебсайт трактує нам і наказ Державного комітету інформаційної політики, телебачення і радіомовлення України, Державного комітету зв'язку та інформатизації України від 25.11.2002 року № 327/225 «Про затвердження Порядку інформаційного наповнення та технічного забезпечення Єдиного вебпорталу органів виконавчої влади та Порядку функціонування вебсайтів органів виконавчої влади». Згідно з затвердженням вебсайт – це поєднання апаратних та програмних складових, які розташовані в мережі Інтернет за певною адресою. Сайти знаходяться у розпорядженні користувача і надають доступ до інформації як фізичним, так і юридичним особам, а також здійснюють надання різних інформаційних послуг [23].

Розглядаючи вебсайт, як певний засіб комунікації між користувачем та автором, С. Матвєєва, подає визначення так: сайт – це система вебсторінок, які розташовуються в певному порядку, зміст яких є комбінацією творів мовлення. Вебсайти займають найбільшу площу мережі Інтернет і можуть виступати не тільки у вигляді тексту, а й елементами графіки, відоефрагментами, звуковими матеріалами, динамічними образами мультиплікаціями та іншим. С. Матвєєва наголошує на тому, що дана сукупність складових не є статичною, а перебуває у постійній динаміці. Основні функції кожного елемента сайту є різноманітними і унікальними, але в цілому всі вони зводяться до однієї мети:

передати користувачеві інформацію, задовольняючи авторські комунікативно-прагматичні настанови. Виходячи з цього спостереження, дослідниця здійснює розгляд поняття сайту, як окремого дискурсу, і подає власне трактування – гіпертекстове утворення електронної комунікативної діяльності (твору), яке постійно підлягає динамічним змінам та подається у сукупності взаємозалежних вебсторінок. Ця залежність простежується тематичними, семантичними, інтернаціональними та фізичними характеристиками [17]. Проблема виникає на рівні навігації – пошуку інформації для людини з інвалідністю про створення відповідних умов для навчання.

Вебсайт представляє собою єдність трьох основних складових – інформаційну, технічну та технологічну, що саме і складає труднощі у визначенні. На кожному із цих рівнів можна простежувати компоненти інклюзії – включення абітурієнтів та майбутніх студентів в освітній процес та соціалізацію.

Якщо підсумувати вищенаведені визначення і припущення, то можна дійти висновків, які наразі активно використовують спеціалісти щодо вебсайту – це сукупність вебсторінок певного дизайну, які мають тенденцію повторюватись, цілеспрямовані на організацію процесу пізнання, виховання користувачів. Сторінки об'єднані за сенсом та змістом, розташовуються за певною адресою фізично та навігаційно, мають різноманітний спектр функцій та можливостей.

У своїй науковій роботі Є. Мусьол говорить про те, що люди кожного дня використовують власні гаджети в різноманітних цілях. А для комунікації встановлюють так звані месенджери. Можемо виокремити поняття, яке найбільше охарактеризує дану категорію інформаційно-комунікаційних технологій: месенджер – це програмний продукт, мета якого полягає в спрощенні взаємодії між двома або більше користувачами. Для цього використовуються візуальні, текстові, звукові та інтерактивні повідомлення [21]. Цей інструмент також активно використовується сьогодні для

профорієнтаційної роботи й може використовуватися для включення в освітній простір абітурієнтів та студентів з інвалідністю.

Освіта активно впроваджує інструменти віртуального довкілля, через що суттєво трансформується та покращується. Одним з найпопулярніших месенджерів в українському освітньому просторі є Telegram. Погодимося з перевагами цього месенджера, які наводять дослідники С. Лебедева та М. Лебедев [14]:

- Простий та інтуїтивно зрозумілий інтерфейс.
- Синхронна робота на будь-якому пристрої – стаціонарному чи мобільному.
- Широкий вибір форматів спілкування, серед яких можна обирати найбільш зручний.
- Регулярне вдосконалення та розширення функціоналу.

Все це робить Telegram фаворитом серед сучасної молоді, а також багатьох дорослих. Зокрема цікавим та найбільш зручним є формат групового спілкування, інформаційних каналів (поділ на простори за тематикою, віковими показниками, регіонами, тощо). Не можемо не сказати про застереження щодо Telegram в умовах війни як інформаційного продукту держави-агресорки.

Для кожного навчального закладу є важливим ведення активної інформаційної діяльності в мережі Інтернет. Водночас хаотичне використання різноманітних інструментів призводить до неможливості забезпечити виграшні маркетингові стратегії [10]. Процес формування іміджу закладів вищої освіти в епоху технологій передбачає використання у науковій діяльності такого інструменту як соціальна мережа. Цієї думки припускається дослідник С. Мороз, який переконаний, що віртуальні платформи сприяють збільшенню кількості потенційних користувачів послугами ЗВО [20]. У більшості випадків соціальна мережа розглядається як система, що складається з взаємопов'язаних компонентів (соціальна павутина). У соціології виникло друге, більш вузьке значення терміна після появи та поширення соціальних мереж, нового типу вебсайтів, які дозволяють великим групам людей спілкуватися та створювати

віртуальні спільноти [15]. Створення окремої віртуальної спільноти для інформування абітурієнтів з інвалідністю, на нашу думку, не є гарною ідеєю. Краще створити окремий розділ чи підрозділ, де викладалася би інформація відповідної тематики. Найбільш популярні соціальні мережі для проведення профорієнтаційної роботи в українському інформаційному просторі є Facebook та Instagram.

Дослідник Р. Гуревич наводить низку переваг використання соціальних мереж у профорієнтаційній та навчальній роботі з абітурієнтами [7]:

- Передача інформації та спілкування між групами, які знаходяться на відстані.
- Можливість реалізувати свій творчий потенціал.
- Зручно читати та коментувати новини, різноманітні дані та матеріали.
- Обговорювати різноманітні теми за спільними інтересами та різноманітними.
- Оприлюднення та отримання необхідних відомостей щодо розкладу занять, курсів, обов'язків та інших питань.
- Постійна онлайн-комунікація між студентами та викладачами в зручний для них час і можливість організувати особисту комунікацію з кожним в залежності від їх потреб.

Соціальні мережі пропонують значну перевагу, яка полягає в тому, що вони дозволяють проводити дистанційний синхронний або майже синхронний зворотний зв'язок, включаючи отримання відгуків на свої повідомлення, коментарі, запити, взаємодіяти зі студентами, колегами, освітніми установами тощо.

Створення безбар'єрного середовища для навчання та професійної підготовки людей з інвалідністю включає в себе технічне оснащення освітніх закладів, спрямованих на покращення взаємодії з людьми з особливими потребами, а також запровадження інформаційно-комунікаційних технологій

для можливості дистанційного отримання інформації та спілкування [13]. Поза технологіями залишаються звичайні людські зв'язки, які можуть включати :

1. Індивідуальну роботу викладачів з окремими студентами.
2. Співпрацю із здоровими та добре підготовленим студентами для допомоги у написанні конспектів лекцій, виконанні контрольних завдань, підготовки до заліків та іспитів.
3. Умови для навчання слабозорих студентів, включаючи великі схеми, малюнки, збільшувальні лупи, лупи з підсвітлюванням, телевізійні збільшувачі для читання, електронні лупи, рельєфно-крапкову азбуку Брайля [13].
4. Залучення послуг сурдоперекладача чи родичів, або мобільні FM-системи в аудиторії .

Цей перелік не є повний й потребує розширення для окремих категорій інвалідності, співпрацю з громадськими організаціями, які би порадили, як краще організувати навчальний процес. Ми погоджуємося з думкою дослідників А. Курілко та С. Бреус , що можливості соціальної інтеграції різних категорій дітей з відхиленнями в розвитку, поведінці, обмеженими можливостями здоров'я та особливими освітніми потребами значно зросли завдяки розвитку інформаційних технологій, науково-технічних досягнень і глобальних змін у професійній діяльності [13].

Інформаційно-комунікаційні технології мають спростити навчальний процес для студентів з інвалідністю, а абітурієнти з інвалідністю повинні розуміти можливості здобуття освіти в умовах розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Наприклад, поширення інформації про використання месенджерів, сайтів, систем електронного забезпечення освіти з якої абітурієнти з інвалідністю можуть прослуховувати аудіозаписи лекцій чи комунікувати у текстовій формі з викладачами та іншими учасниками освітнього процесу. Інформація на сайті має висвітлювати можливості отримувати послуги дистанційно, через інформаційно-комунікаційні технології.

До актуальних інструментів профорієнтаційної роботи з абітурієнтами з інвалідністю відносимо – вебсайти, месенджери, соціальні мережі. Вони не

тільки дозволяють значно спростити методи отримання та обробки інформації, але й допомагають створити її в зручній формі для абітурієнтів з обмеженими можливостями. Особливо зараз, коли більшість людей в Україні мають обмежені можливості, а право на освіту має бути забезпечене.

РОЗДІЛ 2

ФОРМАЛЬНО-СМИСЛОВА ХАРАКТЕРИСТИКА КОНТЕНТУ ДЛЯ АБИТУРІЄНТІВ З ІНВАЛІДНІСТЮ НА САЙТАХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Для включення абітурієнтів з інвалідністю в освітній простір університети мають оприлюднювати інформацію саме для цієї цільової аудиторії. Майбутні студенти повинні розуміти, що освітній процес забезпечений спеціальними програми для підтримки та адаптації їх потреб. Розробка та реалізація профорієнтаційних програм, спрямованих на забезпечення доступу до освіти для цієї групи осіб, є важливим компонентом цієї підтримки. Наша держава сьогодні знаходиться у процесі усвідомлення викликів, які постають перед різними інституціями, щоб забезпечити права людей з інвалідністю, й університети не є винятками.

На сайтах українських університетів можна знайти окремі розділи чи тематичні матеріали, які би висвітлювали роботу з цією категорією населення. Наприклад, у рубриці «Студенту» на офіційному сайті Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара є підрозділ «Інклюзивний простір ДНУ», де описуються умови доступності корпусів та гуртожитків ДНУ для людей з особливими потребами (<https://cutt.ly/Gw2gC5Hw>). Натрапляємо на матеріали про інклюзію, наприклад, «У ЗНУ дбають про створення безбар'єрного освітнього середовища» (<https://cutt.ly/Ew2guoc7>), де абітурієнтам з інвалідністю можна прочитати про допомогу. Питанням інклюзії присвячено конкурси (Міжнародний фестиваль «Art-praktik інклюзія»), тренінги («Інклюзія – рівень свідомості нації»), спеціальні навчання (Академія з прав людини для викладачів журналістики, 2019-2021 роки на базі Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка).

Метою нашого дослідження є виявлення медіаматеріалів інклюзивної тематики для забезпечення дотримання прав абітурієнтів з інвалідністю як майбутніх студентів. Для дослідження ми обрали зарубіжні університети, а

саме найстаріші та найпрестижніші навчальні заклади США, що входять до Ліги Плюща. Нас цікавлять сучасні інструменти залучення абітурієнтів з інвалідністю на офіційних сайтах Браунського, Гарвардського, Корнельського, Єльського та Пенсильванського університетів.

Браунський університет (Brown University) має багато програм, орієнтованих на абітурієнтів з особливими потребами. Ми проаналізували основні інструменти, завдяки яким люди можуть отримувати інформацію доступним та зручним способом для кожного.

Ми з'ясували, що в разі онлайн-зустрічей в Zoom з викладачами або представниками профорієнтаційних заходів, організатори надають адаптований спосіб отримання інформації абітурієнтів з вадами слуху. Аудіозапис буде автоматично транскрибований з машинними титрами (докладніше про транскрипцію Zoom вони розповідають у додаткових джерелах). Після завантаження відео організатор може редагувати транскрипцію після зустрічі, щоб виправити помилки.

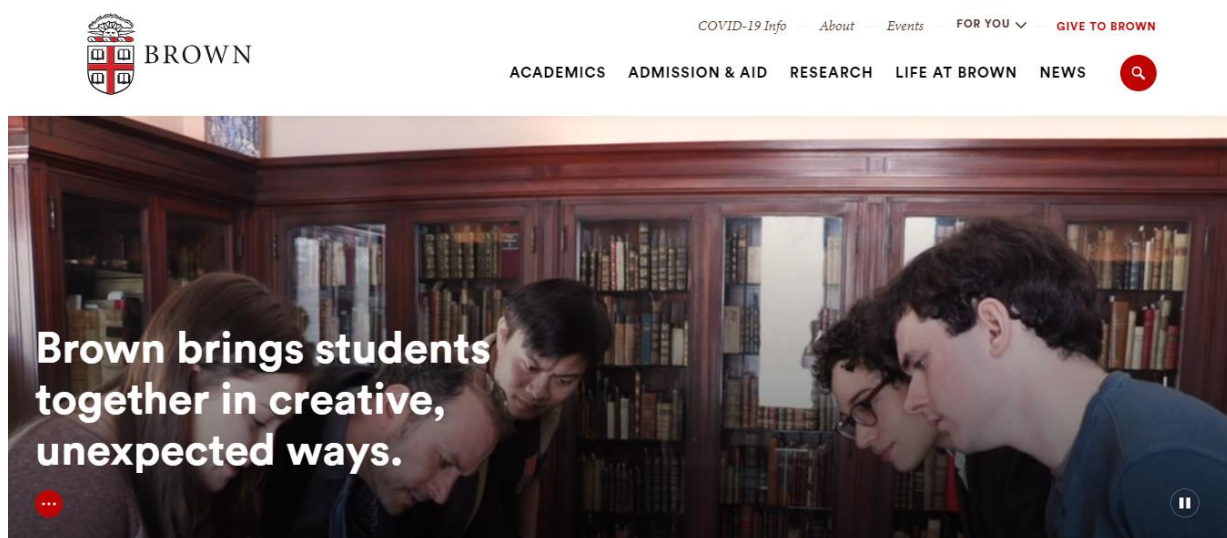

Рис. 1. Офіційний вебсайт Браунського університету

Проаналізувавши вебсторінки навчального закладу Brown, на перший погляд ми не знайшли жодних інформаційно-комунікаційних інструментів, які б адаптували користування ресурсом для абітурієнтів з інвалідністю. Присутні відеоматеріали не транскрибовані або не мають додаткового транслювання мовою жестів. З іншого боку, в пошуку за ключовими словами «people with

disabilities» та «inclusion» ми знаходимо достатньо різноманітних програм, тренінгів, статей, які говорять нам про важливість підтримки, розуміння, включення кожного у навчальний процес. Наголошуємо на недостатності говорити про це, та на потребі запровадити спеціальні ІКТ програми для полегшення користування вебсайтом та мультимедійними матеріалами.

Для порівняння візьмемо ще один університет з Ліги Плюща – Гарвард (Harvard University):

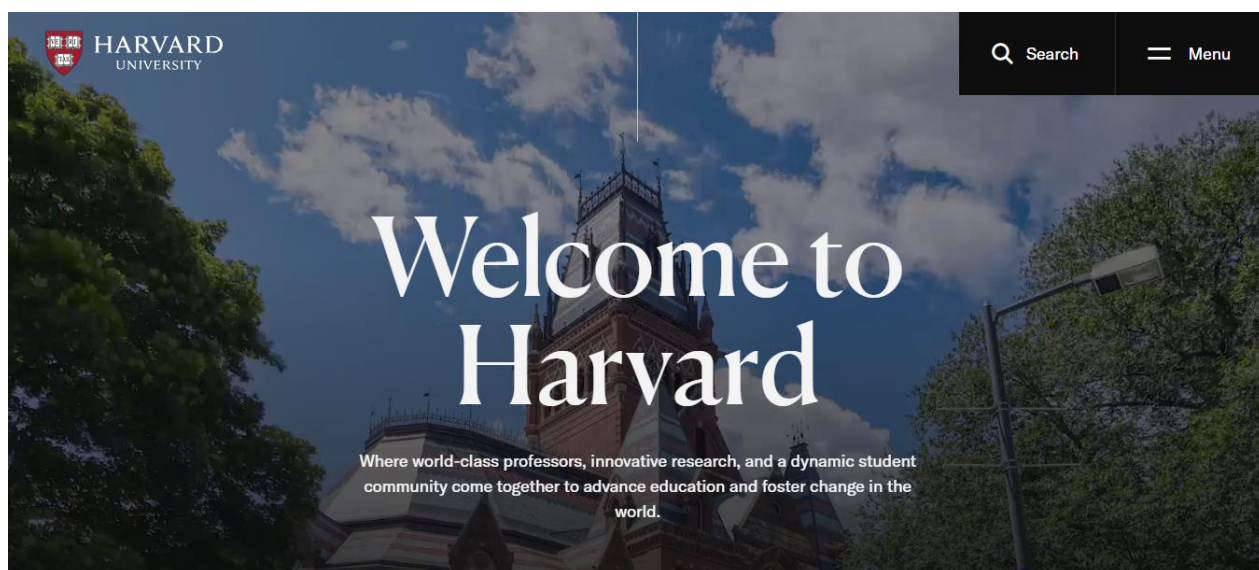

Рис. 2. Офіційний вебсайт Гарвардського університету

Відділ роботи з інвалідами Гарвардського університету (UDR) наголошує про «відкриті двері» для студентів, викладачів, співробітників та відвідувачів з обмеженими можливостями. UDR цінує інвалідність як невід'ємну частину багатой різноманітності та забезпечує керівництво зусиллями університету зі створення доступного, інклюзивного, сприятливого навчального та робочого середовища для людей з обмеженими можливостями, дотримуючись при цьому федеральних та державних норм (<http://surl.li/rrokx>).

UDR служить центральним ресурсом інформації, процедур та послуг, пов'язаних з інвалідністю, для університетської спільноти та забезпечує експертизу у розробці, впровадженні та придбанні кращих та перспективних практик, процедур та ресурсів університету, пов'язаних з інвалідністю.

Мішель Клоппер, учасник UDR організації говорить про діяльність так: «Ми відповідаємо на всі запити про допомогу щодо доступу та послуг для

людей з обмеженими можливостями. Історично склалося так, що основна увага приділялася індивідуальним запитам на пристосування – що ми й зараз робимо, – але тепер ми розробляємо та поширюємо передовий досвід та проводимо безліч тренінгів. Ми прагнемо соціалізації інвалідності, оскільки ця робота зачіпає всіх нас і тих, про кого ми дбаємо. Йдеться про справедливість та інклюзію» (<http://surl.li/rrokx>).

Отже, на сайті є можливість зв'язатися з особами, відповідальними за питання інклюзії. Абітурієнти мають змогу отримати не тільки консультацію, але й практичну допомогу у вигляді необхідних пристосувань.

«Я є одним із трьох консультантів з питань доступності, які досліджують та діляться з спільнотою різними передовими методами, починаючи від створення доступних документів і закінчуючи тим, як визначити, чи є собака службовою твариною та закінчуючи набором людей з обмеженими можливостями. Ми також пропонуємо досвід та допомогу у пошуку індивідуальних розумних пристроїв», – Мішель Германс, одна з учасниць організації.

Можемо зробити висновок, що потрапивши на вебсайт Гарварду, абітурієнт, викладач, студент або батьки з обмеженими можливостями отримають допомогу, якщо звернуться за контактами UDR. У порівнянні з Браунським університетом – це набагато зручніше та ефективніше. Говоримо про те, що інформаційно-комунікаційні інструменти є більш зручними та доступними на вебсайті Гарварду.

Для повного дослідження нам замало двох університетів і ми візьмемо ще одного представника Ліги Плюща – Корнельський університет (Cornell University).

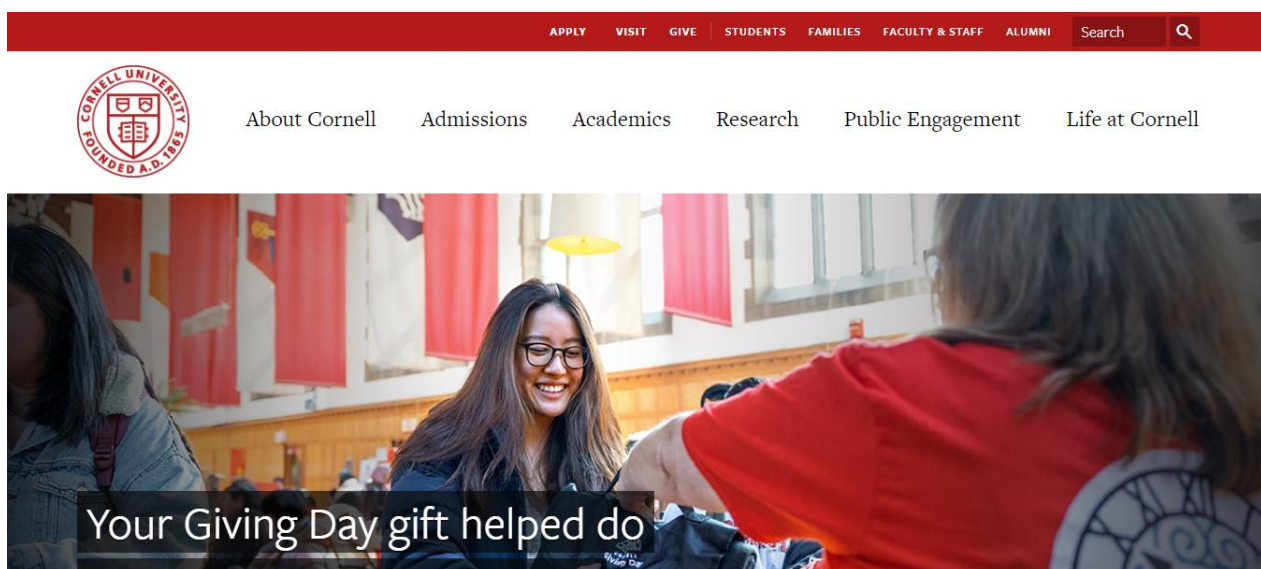

Рис. 3. Офіційний вебсайт Корнельського університету

Хочемо одразу наголосити, що в порівнянні з попередніми електронними ресурсами, саме на вебсайті Корнельського університету в головному меню одразу присутній окремий розділ під назвою «Diversity & Inclusion». Перейшовши у даний розділ можемо одразу побачити декілька програм («Provost's Faculty Bridge», «Faculty Pipeline Tool», «The Inclusive Excellence Network (IEN)»), які розподілені на категорії в залежності від стадії навчання студента або його іншого статусу – абітурієнт, наприклад.

Служба допомоги студентам з інвалідністю працює в партнерстві з викладачами, співробітниками та студентами Корнелла, щоб забезпечити доступність, справедливість та інклюзивність усіх аспектів студентського життя для людей з обмеженими можливостями.

Ще один вищий навчальний заклад – Йельський університет (Yale University) пропонує різні типи програмного забезпечення, які SAS використовує для перетворення існуючих навчальних матеріалів альтернативні формати. Матеріали для читання в альтернативних форматах надаються у вигляді PDF-файлів, аудіофайлів та шрифту Брайля. Студенти, які одержали схвалення на акомодацию, мають змогу отримати ці матеріали безкоштовно.

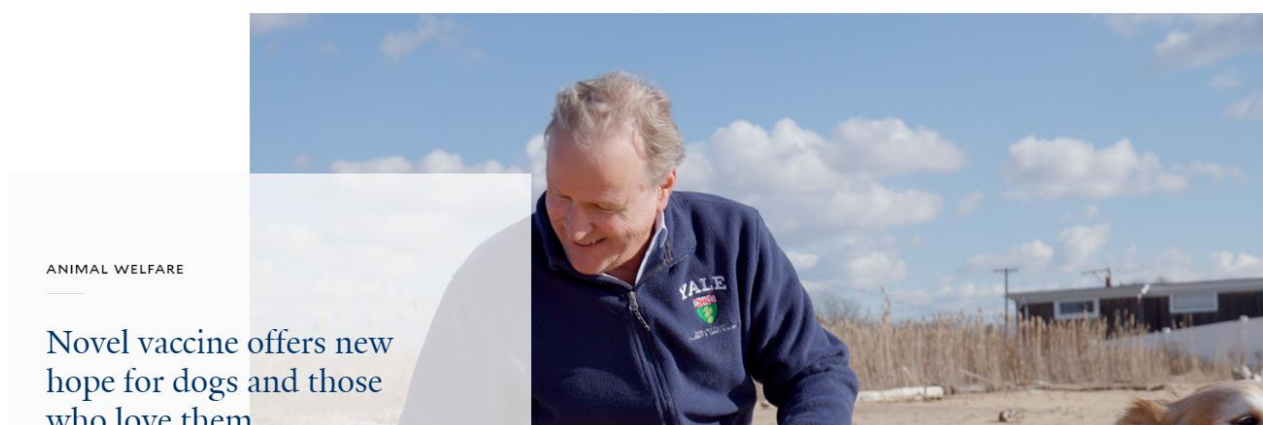

Рис. 4. Офіційний сайт Йельського університету

Адміністрація також надає доступ до платформи «Bookshare». Дана платформа дозволяє надавати альтернативні формати для студентів. Сервіс має найширшу в світі колекцію доступних електронних книг – у його бібліотеці понад 1 245 000 найменувань.

Завершуючи дослідження, не можемо не звернути увагу на Пенсильванський університет (University of Pennsylvania):

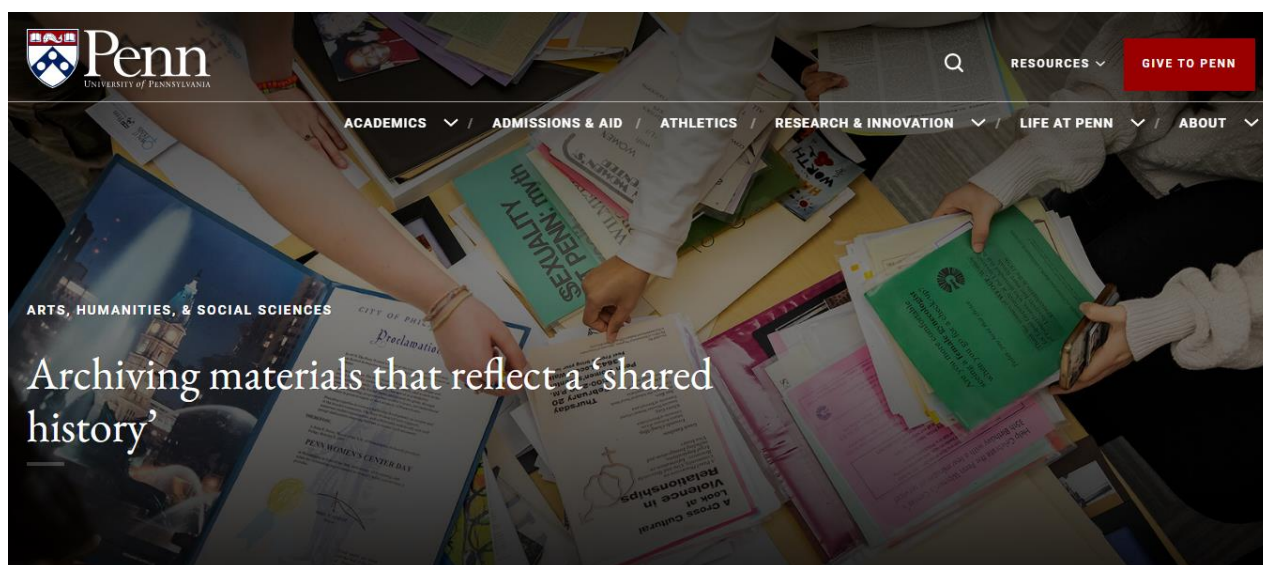

Рис. 5. Офіційний сайт Пенсильванського університету

При Пенсильванському університеті діє Центр Вайнгартену, який допомагає абітурієнтам та студентам з обмеженими можливостями отримувати необхідні пристрої для зручного ефективного навчання. Навчальний заклад

закріплює за кожним спеціалістом, який звернувся, який консультує та допомагають у використанні інноваційних комунікаційних технологій.

Наприклад, організація забезпечує функцію перетворення тексту на мовлення. Це допомагає людям з обмеженими здібностями до навчання та іншими порушеннями сприймати друковану інформацію на слух. Представлений зазвичай візуальним читанням з підказками.

Або ще одна інформаційно-комунікаційна технологія – програмне забезпечення для диктування мови з перекладом в текст. Дозволяє взаємодіяти з комп'ютером за допомогою голосу та говорити, щоб набрати текст.

Підбиваючи підсумки, представляємо зведену таблицю, яка коротко характеризує доступність та наявність ІКТ на кожному обраному вебсайті в рамках дослідження, а також відповідність необхідним вимогам формування сприятливого інклюзивного середовища:

Назва закладу освіти	Наявність ІКТ	Доступність	Зручність пошуку інформації	Різноманіття ефективних методів
Браунський університет	+	+	-	-
Гарвардський університет	+	+	-	-
Корнельський університет	+	+	+	+
Йельський університет	+	+	+	+
Пенсильванський університет	+	+	+	+

Рис. 6. Порівняльна таблиця наявності ІКТ на вебсайтах досліджуваних університетів

Кожен вебсайт закладу вищої освіти повинен мати необхідне різноманіття інформаційно-комунікаційних технологій для абітурієнтів, студентів, викладачів, персоналу, відвідувачів з інклюзією.

Окрім того, програми та інструменти слід подавати у доступному форматі на офіційних вебсайтах університетів. На жаль, жоден вебсайт не адаптований до користування ним у разі індивідуальних особливостей. Закордоном є тенденція створення окремих організацій та клубів, які займаються цим питанням відокремлено. Ми ж говоримо про необхідність включати альтернативні методи отримання інформації для кожного, хто потребує, й не тільки в іноземній практиці, але й у вітчизняній.

ВИСНОВКИ

На сучасному етапі розвитку українського суспільства в умовах російсько-української війни поняття «інклюзія» набуває особливого значення. В Україні через бойові дії та постійні обстріли мирного населення збільшується кількість людей з інвалідністю. У цій категорії населення окреслюються діти, підлітки та молоді люди, які повинні отримувати освіту, тобто мають бути включені в освітнє середовище. Для вищої школи початковим етапом включення в освітній процес є профорієнтаційна робота, яка має поширюватися й на абітурієнтів з інвалідністю.

Особливість профорієнтаційної роботи з такою групою людей є спеціальний контент, який би оприлюднював інформацію про комфортність, зручність перебування у стінах університету, тобто, про створення безбар'єрного простору (дизайну) в університетському містечку, гуртожитках, аудиторіях, а також допомогу медиків, психологів, соціальних працівників тощо. Важливе значення має висвітлення інформації про технічні засоби навчання. Перераховані інклюзивні тексти, які використовуються закладами вищої освіти для проведення профорієнтаційної роботи з абітурієнтами з інвалідністю, мають бути викладені на офіційних сайтах й бути легкими для пошуку.

Практика інформаційно-комунікаційної діяльності закладів вищої освіти та наукові дослідження вітчизняних науковців засвідчують, що до сучасних ІКТ технологій, які допомагають організувати ефективну комунікацію з користувачами, у нашому випадку – абітурієнтами з інвалідністю, належать вебсайти, месенджери та соціальні мережі. Ці інструменти в сучасній «бар'єрній» Україні допомагають краще зорієнтуватися молодим людям з інвалідністю в інклюзивному освітньому просторі.

Для кращого розуміння інклюзивних процесів у країнах розвиненої демократії ми дослідили програми та інструменти, які представлені на вебсайтах популярних закладів освіти США: Браунський університет,

Гарвардський університет, Корнельський університет, Єльський університет, Пенсильванський університет станом на 2024 рік.

На основні проведеного дослідження, можемо стверджувати, що аналізовані заклади освіти в більшій чи меншій мірі працюють над створенням зручного та адаптивного онлайн-середовища для майбутніх студентів з інвалідністю, що сприяє залученню таких абітурієнтів. Йдеться про шрифти, адаптовану літературу, програми перетворення тексту у звук, або ж аудіотексту в звичайний текстовий матеріал тощо.

Можемо дійти висновку, що кожен вебсайт, який представляє освітній заклад на ринку послуг повинен оприлюднювати, говорити та пропонувати додаткові умови, інструменти, ресурси для забезпечення альтернативного способу отримання і обробки інформації. Це в свою чергу допомагає сформуванню доступне освітнє середовище для кожного абітурієнта незалежно від його фізичних та моральних можливостей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Афузова Г. В. Вища освіта в контексті Європейських цінностей різноманітності та інклюзії. *Вища освіта України*, 2021. № 3. URL : <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/38710> (дата звернення 08.02.2024).
2. Бойко В. О. Інклюзивна освіта: до питання визначення поняття та особливостей її запровадження. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя*. Серія «Психолого-педагогічні науки», 2024. №4. С. 7–10. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzsp_2012_4_3 (дата звернення 28.01.2024).
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Ірпінь : Перун, 2005. 1782 с.
4. Габенко І. М. Теоретичні аспекти впровадження вищої інклюзивної освіти. *Теоретичні та прикладні аспекти розвитку науки : матеріали наукової конференції*. Київ, 6-7 грудня 2017. Ч. 3. С.28–29.
5. Гордей О. Д., Пацай Б. Д. Необхідність удосконалення інклюзивної освіти. *Modern problems in science: Materials of VII scientific and practice conference (November 09-12)*, 2020. С. 434–436.
6. Гура М. В. Цивільно-правова охорона Інтернет-сайту в Україні: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03; НАН України, Інститут держави і права ім. В.М.Корецького. Київ, 2006. 20 с.
7. Гуревич Р. С. Формування освітнього інформаційного середовища для підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах. Монографія за заг. ред. доктора педагогічних наук, професора, члена-кореспондента НАПН України. Вінниця. ТОВ фірма «Планер», 2015. 426 с.
8. Досенко А., Пастушина В. Профорієнтаційна робота: сучасні підходи (на прикладі діяльності кафедри журналістики та нових медіа університету Грінченка). *Інтегровані комунікації*, 12. №2, 2021. С. 31–36. URL : <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/43034> (дата звернення 04.02.2024).

9. Єрмолаєва Г. А. Роль соціальних мереж у профорієнтаційній роботі з майбутніми абітурієнтами інформаційної сфери. *Науково-виробничий рецензований журнал «Держава та регіони»*. Серія «Соціальні комунікації» №2 (54), 2023. С. 147–152.
10. Жарська, І. О. Принципи організації маркетингових комунікацій ЗВО з абітурієнтами у мережі інтернет. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Економічні науки» №37, 2020. С. 34–39. URL : <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2020-37-6> (дата звернення 15.01.2024).
11. Кільченко А. В., Поповський О. І., Матросова Н. М. Базові поняття і терміни веб-технологій. Київ, 2014. 49 с.
12. Коломієць А. О., Шипуліна Ю. С. Особливості проведення вступної компанії ЗВО з використанням інструментів цифрового маркетингу. *Теоретичні та практичні дослідження молодих вчених : матеріали XVII Міжнародної науково-практичної конференції магістрантів та аспірантів*. За ред. проф. Сокола Є. І., Харків: НТУ «ХПІ», 2023. С. 349–350.
13. Курілко А. О., Бреус С. В. Ефективність української вищої освіти в контексті впровадження інклюзивної освіти у вищих навчальних закладах. *Вісник Черкаського університету*, 2013. № 33 (286). С. 32–36.
14. Лебедєва С. Л., Лебедєв М. К. Месенджер Telegram як основний і додатковий канал комунікації в освітньому процесі. *Інноваційна педагогіка*, 2022. № 54, Т. 2. С. 193–196. URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/24169> (дата звернення 10.01.2024)
15. Лобовикова Е. М., Мельников А. С. Соціальні мережі як феномен інформаційного суспільства. *Вісник Львівського університету. Серія соціологічна* 5, 2011. С. 154–160.
16. Лункіна Т. І., Сизоненко Ю. С. Соціалізація молоді з особливими освітніми потребами. *Modern Economics*, 2021. № 25. С. 98–104. URL : [https://doi.org/10.31521/modecon.V25\(2021\)-15](https://doi.org/10.31521/modecon.V25(2021)-15) (дата звернення 08.02.2024).

17. Матвєєва С. А. Сайт як жанр Інтернет-комунікації (на матеріалі персональних сайтів учених): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15. Донецьк, 2006. 21 с.

18. Мігалуш А. О. Інклюзивна освіта – потреба суспільства. *Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка* : збірник наукових праць, 2007. № 2 (20). Ч. 1. С. 27–32.

19. Міщик Л. І. Інклюзивна освіта як умова соціалізації дітей-інвалідів у процесі навчання. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*, 2012. № 5. С. 139–142. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpkhist_2012_5_32 (дата звернення 28.01.2024).

20. Мороз С. А., Мороз В. М. Німецька модель підготовки науково-педагогічних кадрів: особливості розбудови та перспективи використання для розвитку трудового потенціалу вітчизняних ВНЗ. *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія*. Харків, 2016. №2. С. 87–96. URL : <https://repository.kpi.kharkov.ua/items/0a13508a-73d8-46ed-a71d-95fcc83c5a86> (дата звернення 01.02.2024).

21. Мусьол Є. Г. Месенджер в режимі реального часу для он-лайн курсу «Структури даних». *BS thesis*. КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. URL : <https://ela.kpi.ua/items/2b54b0a6-5c8c-4b63-b6eb-78c5e7b5e102> (дата звернення 13.02.24).

22. Островська Н., Шендеровський К. Інклюзивний підхід у професійній підготовці журналістів. *Права людини та масмедіа в Україні*. Частина 3: Збірник конспектів лекцій. За ред. Виртосу І., Шендеровського К. Київ: Інститут журналістики, 2021. С.105–120.

23. Про затвердження Порядку інформаційного наповнення та технічного забезпечення Єдиного веб-порталу органів виконавчої влади та Порядку функціонування веб-сайт. 2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1021-02> (дата звернення 16.02.24)

24. Річний звіт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти за 2019. Сергій Квіт (заг. ред.). Київ: Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2020. 244 с.

25. Сидоренко, В. К. Структурний аналіз процесу професійного самовизначення особистості. *Педагогічний альманах*. 2012. №16. С. 6–12.

26. Горба О. А. Інклюзія студентів вищої освіти з обмеженими можливостями. *Тези доповідей XXII міжнародної науково-практичної конференції. 30 листопада – 1 грудня 2022 р.* Київ, 2022. С. 126–128.

27. Черушева Г. Б., Синяков А. В. Актуальні проблеми профорієнтаційної роботи закладів вищої освіти: соціально-економічний контекст. *Статистика України*, 2020. № 2-3. С. 107–116.

АНОТАЦІЯ

Актуальність: у вересні 2023 р. в Мінсоцполітики повідомили, що за 1,5 року приріст людей з інвалідністю становить приблизно 300 тис. Загалом у нашій державі сьогодні нараховується більше 3 мільй. людей з інвалідністю. Серед цієї групи чітко окреслюються молоді люди, які потребують включення в освітній процес. Першим кроком такого включення є проведення профорієнтаційної роботи.

Мета: формально-сміслова характеристика інклюзивного контенту офіційних сайтів закладів вищої освіти, який спрямований на проведення профорієнтаційної роботи з абітурієнтами з інвалідністю в контексті включення їх в освітній простір.

Завдання:

- 1) визначити зміст понять «інклюзія» та «інклюзивне освітнє середовище»;
- 2) окреслити особливість профорієнтаційної роботи як складника залучення молодих людей з інвалідністю в освітній процес;
- 3) описати сучасні ефективні інформаційно-комунікаційні технології профорієнтаційної роботи з абітурієнтами з інвалідністю;
- 4) схарактеризувати матеріали про інклюзію та інформаційно-комунікаційні інклюзивні інструменти на офіційних сайтах закладів вищої освіти США.

Методи: аналіз, порівняння, індукція, дедукція, опис з його прийомами спостереження, систематизації, інтерпретації фактів, компонентний аналіз та зіставний.

Основний зміст викладено в 2 основних розділах – теоретичному та практичному. Список використаних джерел – 27.

Ключові слова: *інклюзія, інклюзивне освітнє середовище, інформаційно-комунікаційні технології, контент, абітурієнт з інвалідністю.*